

ΦΙΟΝΤΟΡ ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΦΣΚΙ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ
ΕΝΟΣ ΓΕΛΟΙΟΥ
&
Ο ΚΛΕΦΤΗΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
ΟΡΕΣΤΗΣ ΟΡΛΩΦ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΑ ΠΕΝΤΕ

το όνειρο
ενός γελοίου

I

EΙΜΑΙ ΕΝΑΣ γελοίος άνθρωπος. Τώρα προβιβάστηκα σε τρελό. Αυτό θα 'ταν πρόοδος, αν δεν έπαυα να είμαι γελοίος για τους ανθρώπους. Τώρα πια δεν θυμώνω, γιατί όλοι είναι αρκετά ευγενικοί μαζί μου, και όταν με κοροϊδεύουν, θα 'λεγα πως είναι ακόμα πιο ευγενικοί. Ευχαρίστως θα γελούσα κι εγώ μαζί τους, όχι τόσο με τον εαυτό μου, όσο για να τους είμαι ευχάριστος, αν δεν ένοιωθα τέτοια θλίψη κοιτάζοντάς τους. Θλίβομαι που βλέπω πως αγνοούν την αλήθεια, αυτή την αλήθεια που εγώ τη γνωρίζω. Τι σκληρό που είναι να τη γνωρίζεις μόνο εσύ! Μα δεν μπορούν να το καταλάβουν. Όχι, δεν μπορούν.

Άλλοτε, υπόφερα πολύ που φαινόμουν γελοίος. Και, δεν φαινόμουν απλώς, ήμουν. Πάντα ήμουν γελοίος και ξέρω πως σίγουρα έτσι ήμουν από γεννησιμιού μου. Θα 'μουνα δε θα 'μουν επτά χρονών όταν έμαθα πως ήμουνα γελοίος. Ύστερα φοίτησα στο Πανεπιστήμιο – κι όσο σπούδαζα, τόσο συνειδητοποιούσα πως ήμουν γελοίος. Κι έτσι, φαίνεται πως όλη η πανεπιστημιακή μου γνώση, υπήρχε μόνο και μόνο για να μου αποδείξει και να μου εξηγήσει, όσο την εμβάθυνα, πως ήμουν γελοίος.

Και με τη ζωή μου έγινε το ίδιο όπως και στην επιστήμη μου. Χρόνο με το χρόνο, αποκτούσα όλο και περισσότερο τη βεβαιότητα πως απ' όλες τις απόψεις φαινόμουν γελοίος. Παντού και πάντα, όλοι με κορόιδευαν, μα κανένας δεν θα μπορούσε να υποπτευθεί πως αν υπήρχε ένας άνθρωπος στον κόσμο που γνώριζε καλύτερα απ' όλους πως ήμουν γελοίος, αυτός ο άνθρωπος ήμουν εγώ. Έτσι, ένιωθα κάτι σαν ικανοποίηση διαπιστώνοντας πως κανένας δεν το υποπτευόταν. Σ' αυτό φταίω εγώ, γιατί πάντα η περηφάνια μου μ' εμπόδιζε να ομολογήσω το μυστικό μου.

Κι αυτή η περηφάνια όλο και μεγάλωνε όσο περνούσαν τα χρόνια, κι αν αναγκαζόμουν να αναγνωρίσω μπροστά σε οποιοδήποτε πως είμαι γελοίος, νομίζω πως το ίδιο βράδυ θα τίνιζα τα μυαλά μου στον αέρα με μια πιστολιά. Πόσο υπόφερα, όταν ήμουν έφηβος και σκεφτόμουν πως δεν θα μπορούσα ν' αντέξω και θα τ' αποκάλυπτα ξαφνικά στους φίλους μου.

Μα σαν έγινα παλικαράκι, μ' όλο που κάθε χρόνο που περνούσε βεβαιωνόμουν περισσότερο για την τρομερή μου ιδιορρυθμία, κατάφερα, όσο να 'ναι, να ηρεμήσω. Κι αυτό, γιατί ακριβώς έως και τότε αγνοούσα το πώς και το γιατί. Ίσως εξ αιτίας της απέραντης μελαγχολίας που γέμισε την ψυχή μου ένα γεγονός πολύ πάνω από τον εαυτό μου, δηλαδή η πεποίθηση που είχε εδραιωθεί μέσα μου, πως εδώ κάτω τίποτα δεν έχει σημασία.

Αυτό το υποπετυνόμεν από πολύ καιρό, μα ξαφνικά βεβαιώθηκα εντελώς και ολοκληρωτικά γι' αυτό: ξαφνικά ένοιωσα πως θα μου ήταν αδιάφορο αν υπήρχε ο κόσμος ή δεν υπήρχε τίποτα πουθενά. Άρχισα να καταλαβαίνω και να νοιώθω πως κατά βάθος δεν υπήρχε τίποτα για μένα. Ως τότε, μου φαινόταν πάντα πως υπήρχαν πολλά πράγματα πριν από μένα. Κι εκείνη τη στιγμή άρχισα ν' αντιλαμβάνομαι πως δεν υπήρχε τίποτα πριν ή μάλλον πως μόνο φαινόμενα υπήρχαν. Σιγά-σιγά απόκτησα την πεποίθηση πως ποτέ δεν υπήρχε τίποτα.

Και τότε, έπαψα να εξοργίζομαι με τους ανθρώπους και κατέληξα να μην τους προσέχω πια. Αυτή η διάθεση εκδηλωνόταν στα πιο μικρόχαρα γεγονότα της ζωής: παραδείγματος χάρη, τύχαινε καμιά φορά, καθώς περπατούσα στο δρόμο, να σκοντάψω πάνω στους ανθρώπους. Όχι επειδή ήμουν απορροφημένος από καμιά σκέψη, αφού τότε δεν συλλογίζόμουν πια τα πράγματα που θα 'πρεπε να συλλο-

γίζομαι: τα 'χα γραμμένα όλα. Να είχα τουλάχιστον στα χέρια μου τη λύση των προβλημάτων! Ούτε ένα δεν είχα λύσει. Κι ένας Θεός ξέρει πόσα και πόσα προβλήματα είχαν παρουσιαστεί στο μυαλό μου! Μα επειδή αδιαφορούσα για τα πάντα, είχα απορρίψει και τα προβλήματα.

Να λοιπόν που ξέρω την αλήθεια. Αυτή την αλήθεια, την έμαθα πέρυσι το Νοέμβρη ακριβώς στις τρεις του Νοέμβρη, και από τότε εγκαταστάθηκε στο μυαλό μου. Ήτανε μια θεοσκοτεινή νύχτα, η πιο σκοτεινή νύχτα που μπορεί ποτέ να γίνει. Γύριζα σπίτι μου, θυμάμαι, κατά τις έντεκα η ώρα, και ακριβώς σκεφτόμουν πως θα 'ταν αδύνατο να δεις μια νύχτα πιο σκοτεινή από εκείνη. Όλη τη μέρα έβρεχε, μια απ' τις πιο κρύες και τις πιο φοβερές βροχές, ένα είδος απειλητικής βροχής, θυμάμαι, γεμάτη εχθρότητα για τους ανθρώπους, όταν ξαφνικά, κατά τις έντεκα σταμάτησε, κι άρχισε να σηκώνεται μια φριχτή υγρασία, πιο υγρή και πιο κρύα απ' την υγρασία της βροχής. Κάτι σαν ατμός αναδινόταν απ' όλες τις πλάκες του δρόμου, από κάθε δρομάκο σαν κοίταζες πιο μακριά σε προοπτική απ' τη μια άκρη του δρόμου ως την άλλη. Και ξαφνικά, μου φάνηκε πως αν έσβηνε από παντού το γκάζι, τότε θα 'τανε λιγότερο θλιβερή η εντύπωση, τόσο πολύ σου σφίγγανε την καρδιά τα φώτα του γκαζιού που τα φώτιζαν όλα αυτά.

Δεν είχα φάει εκείνη τη μέρα κι είχα περάσει το βράδυ στο σπίτι ενός μηχανικού μαζί με δυο άλλους φίλους του. Δεν μιλούσα, και νομίζω πως με βρήκαν ανιαρό. Εκείνοι μιλούσαν με πύρινα λόγια, και για μια στιγμή μάλιστα, τους έπιασε θυμός: Μα στην πραγματικότητα, όλα αυτά τους ήταν αδιάφορα· αυτό το 'βλεπα καλά, κι αν θυμόνανε, το κάνανε μόνο για τον τύπο.

Και ξαφνικά, τους είπα: «Κύριοι, κατά βάθος όλα τούτα σας είναι αδιάφορα».